

تازه‌های نگارش و نشر

معرفیهای

گزارشی

کلیات

فنون روزنامه‌نگاری، ویراستاری، خبرنگاری، مصاحبه و گرافیک پرداخته شده است. مقالات این مجموعه برای ارتقای دانش روزنامه‌نگاران و نویسندگان مفید است. برخی از عناوین این مجموعه چنین است: روزنامه‌نگار کیست؟ معیارهای گزینش خبر: کدام خبر و چرا؟ سوژه و سوژه‌پردازان، مصاحبه مطبوعاتی، شیوه‌های سرمقاله‌نویسی، مقاله‌نویسی، ویژگیهای ویراستاران خوب، صفحه‌آرایی و تحلیل محتوا.

کتابشناسی انقلاب مشروطیت ایران. علی پورصفر. (تهران، مرکز نشر دانشگاهی، ۱۳۷۳)، هشت + ۳۴۲ ص.
این کتابشناسی شامل مشخصات حدود ۴۰۰۰ عنوان کتاب و مقاله و پایان‌نامه و یادداشت‌های خطی چاپ نشده درباره انقلاب مشروطیت ایران است. بخش اول آن شامل کتابها و رساله‌هایی است که تا سال ۱۳۷۰ خورشیدی چاپ شده است، و بخش دوم فهرست مقالاتی است که تا سال ۱۳۶۸ در مجموعه‌ها و نشریات گوناگون فارسی چاپ شده است، و بالاخره بخش سوم آن دربردارنده کتابها و یادداشت‌های خطی چاپ نشده و پایان‌نامه‌های تحصیلی فهرست شده بعضی از دانشگاههای ایران است. مطالب این کتابشناسی به موضوعات متعددی تقسیم شده است، به گونه‌ای که تقریباً کلیه جوانب لازم برای مطالعه عصر مشروطیت را دربر می‌گیرد. فهرستهای راهنمای مفصل این کتابشناسی (شامل فهرست نام کسان و کتابها)، امکان ورود به کتابشناسی را از طریق اعلام نیز میسر می‌سازد.

روش تنظیم کتابخانه. عبدالرحیم موگهی. (چاپ اول: قم، انتشارات سینا، ۱۳۷۳)، ۹۶ ص، وزیری.
مؤلف در ضمن شش فصل از چگونگی کتابخانه و

خبر. یونس شکرخواه. (چاپ اول: تهران، مرکز گسترش آموزش رسانه‌ها، ۱۳۷۴)، دوازده + ۱۳۰ ص، رقمی. نمودار.
اثر حاضر نخستین جلد از مجموعه‌ای است که با عنوان «متون آموزش روزنامه‌نگاری» از سوی مرکز نوین‌یاد و مبارک مرکز گسترش آموزش رسانه‌ها تهیه و منتشر خواهد شد. مطالب کتاب در چهارده فصل سامان داده شده و در طی آن کوشیده سبکهای خبرنگاری، فرایند خبر، دروازه‌بانی خبر، جامعه‌شناسی تولید خبر، تیتراژ خبر غیر قابل چاپ و مسائل دیگری از این دست تشریح شود. در پیوست کتاب «اصول بین‌المللی اخلاق حرفه‌ای در روزنامه‌نگاری» - که در سال ۱۹۸۳ به تصویب رسیده - آمده است. اثر حاضر روزنامه‌نگاران را به کار آید و آنان را بلاغت افزایش دهد.

روزنامه‌نگاری حرفه‌ای. به اهتمام سید فرید قاسمی. (چاپ اول: تهران، مرکز گسترش آموزش رسانه‌ها، ۱۳۷۴)، ۲۲۶ ص، رقمی.

اثر حاضر مشتمل بر بیست مقاله است که پیشتر در مجله آموزشی و پژوهشی رسانه از بهار ۱۳۶۹ تا زمستان ۱۳۷۳ (شماره ۱ تا ۲۰) منتشر شده بود. در این مقالات به

حوزه‌های علمی و در جامعیت، زهد و والانگری یادآور قله‌سنانان بزرگ تاریخ حوزه‌های علوم اسلامی است. آثار آن بزرگوار - که بخش عظیمی از آن به چاپ نرسیده است - ابعاد گسترده فرهنگ اسلامی را درنور دیده است. در این کتاب یکی از شاگردان وی به کتابشناسی توصیفی نگاشته‌های استاد پرداخته است. در ده بخش عرفانی و اخلاقی، فلسفی و منطقی، کلامی، تفسیری، روایی، رجالی، فقهی، ریاضی، ادبی و آثار متفرقه. کتاب، اثر سودمندی است و در شناخت آثار استاد کارآمد و متأسفانه تهی از هرگونه فهرست.

﴿قرآن و تفسیر﴾

مجاهد المفسر والتفسیر. احمد اسماعیل نوفل. (مصر، قاهره، ۱۴۱۱)، ۷۰۷ص، وزیری.

مجاهد بن جبر از مفسران بزرگ عصر تابعین است. مؤلف در این کتاب در دو بخش به زندگانی، روزگار تفسیر و دیدگاه‌های تفسیری مجاهد پرداخته است. در بخش اول از شخصیت مجاهد، روزگار و خاندان وی و جریانهای فرهنگی و سیاسی در آن روزگار سخن گفته، ابعاد مختلف فکری و علمی مجاهد را بازگفته است.

در بخش دوم از شاگردان مجاهد و راویان از او و تفسیرش بحث کرده است. مخطوطات تفسیر مجاهد را در این بخش شناسانده و طرق روایت آن را بازگفته و از ویژگیهای تفسیر وی به تفصیل بحث کرده است. در بخشهای دیگر علوم قرآنی در تفسیر مجاهد را گزارش کرده و شیوه او را در تفسیرنگاری بازگفته است. نقد و تحلیل و ضعفهای تفسیر وی در فصلهای پایانی کتاب عرضه شده است.

تفسیر آیات الأحکام. محمدعلی سائس و...، تحقیق: حسن السمامی شویدان. (دمشق، رای بن کثیر، ۱۴۱۵)، ۴ج، ۶۷۸+۶۳۸ص، وزیری.

این کتاب یکی از بهترین آثاری است که فقیهان و عالمان اهل سنت در سده اخیر در تفسیر آیات احکام نگاشته‌اند. کتاب در مراکز عالی آموزش جهان اهل سنت کتاب درسی است؛ از این رو فراوان چاپ شده است و این چاپ بسیار منقح و سودمند سامان یافته است. با تصحیح و تعلیق دقیق و فهرستهای کارآمد.

انواع آن سخن گفته و پس از گزارش چگونگی وسایل و تجهیزات کتابخانه و معرفی اجزای کتاب، به بحث درباره روشهای معمول در تنظیم کتابخانه، پرداخته و روشی نو را پیشنهاد کرده است.

فهرست مقالات فرهنگی. مدیریت نمایه‌سازی. (چاپ اول: تهران، سازمان مدارک فرهنگی انقلاب اسلامی، ۱۳۷۳)، ۲۴۵ص، وزیری.

فهرست مقالات فرهنگی است که در مهرماه ۱۳۷۲ در مطبوعات جمهوری اسلامی نشر یافته است.

اطلاعات ارائه شده شامل، نام نویسنده، عنوان مقاله، نشریه و زمان نشر است بر اساس موضوعات: دین، زبان و ادبیات، علوم اجتماعی، فلسفه و روانشناسی، تاریخ و جغرافیا، هنر و ورزش، کتابداری و اطلاع‌رسانی علوم خالص و کاربردی و ...

فهرست مقالات فرهنگی. مدیریت نمایه‌سازی. (چاپ اول: تهران، سازمان مدارک فرهنگی انقلاب اسلامی، ۱۳۷۳)، ۲۴۵ص، وزیری.

فهرست مقالات فرهنگی است که در آبان ۱۳۷۲ در مطبوعات نشر یافته است.

فهرست مقالات فرهنگی. مدیریت نمایه‌سازی. (چاپ اول: تهران، سازمان مدارک فرهنگی انقلاب اسلامی، ۱۳۷۳)، ۲۸۰ص، وزیری.

فهرست مقالات فرهنگی است که در آذر ۱۳۷۲ در مطبوعات جمهوری اسلامی نشر یافته است.

فهرست مقالات فرهنگی. مدیریت نمایه‌سازی. (چاپ اول: تهران، سازمان مدارک فرهنگی انقلاب اسلامی، ۱۳۷۳)، ۲۴۵ص، وزیری.

فهرست مقالات فرهنگی است که در اسفند ۱۳۷۲ در مطبوعات جمهوری اسلامی نشر یافته است.

مروری بر آثار و تألیفات استاد فرزانه حضرت آیت‌الله علامه حسن حسن‌زاده آملی. حسن رمضانی. (چاپ اول: تهران، نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاههای تهران، ۱۳۷۴)، ۱۵۰ص، رقی.

استاد آیت‌الله علامه حسن‌زاده آملی از مفاخر

گزارش شده است. پایان بخش کتاب فهارس فنی قرار دارد؛ از جمله فهرست احادیث با نام راوی.

الوسیط فی تفسیر القرآن المجید. علی بن احمد واحدی نیشابوری. (بیروت، دار الکتب العلمیه، ۱۴۱۵)، ۴ ج، ۵۴۵ ص، رحلی.

واحدی مفسر، ادیب و عالم بزرگ قرن پنجم است که بر آستانه قرآن آثار ارجمند برجای نهاده است. کتاب یادشده یکی از تفاسیر سه گانه اوست که بیشتر جنبه ادبی دارد و براساس چهار نسخه و به همت چهار تن از فاضلان تصحیح و تحقیق شده و با پانوشتهای سودمند و ارجاعها و تخریجهای کارآمد برای اولین بار در چهار جلد بزرگ نشر یافته است.

حدیث

پژوهشی تطبیقی در احادیث بخاری و کلینی. هاشم معروف الحسنی، مترجم عزیز فیضی. (چاپ اول: مشهد، بنیاد پژوهشهای اسلامی، ۱۳۷۳)، ۴۰۳ ص، وزیری.

صحیح بخاری و کافی مرحوم کلینی دو کتاب حدیثی قابل توجه در بین پیروان دو مذهب عمده اسلام - شیعه و سنی - است که هر دوی دیده احترام نگریسته می شوند. پاره ای از طرفداران دو مذهب مزبور بر پایه احادیث موجود در کتاب طرف مقابل به نقد و اعتراض و گاه افترا و تکفیر دست می یازند. این اقدامها را گاه وجود روایات ضعیف و غیر قابل اعتماد در کتب یادشده توجیه می کند و گاه اختلاف مبانی در حدیث شناسی موجه می سازد. مطالعه تطبیقی مبانی حدیثی فریقین و احادیث دو کتاب مزبور کاری ضروری و لازم می نمود و کمک شایانی از آن در حل اختلافات توقع می رفت. آقای معروف الحسنی با دست یازیدن به این مهم قدمی بایسته برداشته و مترجم محترم بهره وری آن را برای فارسی زبانان ممکن ساخته است. کتاب در پنج فصل تنظیم یافته در فصل نخست به تدوین حدیث و در فصل دوم به انواع حدیث، در فصل سوم به مفهوم صحابی، در فصل چهارم دیدگاه محدثان در مورد دو کتاب و در فصل پنجم به مطالعه تطبیقی پاره ای از موضوعات اسلامی از دیدگاه هر دو کتاب پرداخته شده است.

برگزیده کشف الأسرار و عدده الأبرار میبیدی. محمد مهدی رکنی یزدی. (چاپ اول: تهران، سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها، ۱۳۷۴)، ۲۹۸ ص، وزیری.

مؤلف در دو بخش کتاب را سامان داده است. در بخش اول به مؤلف و تفسیر پرداخته و آنگاه از ویژگیهای صرفی، نحوی، و ترجمه آن بحث کرده است و در بخشی دیگر زیباییها نثر موزون و دلپذیر کشف الأسرار و نیز سبک نگارش آن را بر نموده است.

بخش دوم گزیده هایی است از بخش عرفانی و ذوقی کتاب با توضیح دشواریهای لفظی. در پایان کتاب فهرستهای آیات، احادیث، واژه و ترکیبات آمده و اعلام توضیح داده شده است.

پایان بخش کتاب معرفی کتابها و مقاله هایی است درباره «کشف الأسرار میبیدی». هرچند در این فهرست از مقاله مفصل و تحقیقی نشر یافته در شماره ۲۵ مجله حوزه، درباره کشف الأسرار میبیدی یاد نشده است.

تجوید جامع. ابراهیم پورفرزب. (چاپ اول: تهران، سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها، ۱۳۷۴)، ۱۷۶ ص، وزیری.

مؤلف کتاب را برای دو واحد درسهای «قرائت و ترجمه و تجوید» جهت دوره کارشناسی دانشگاهها تدوین کرده است. کتاب در ۳۴ مبحث سامان یافته است. ابتدا از قرآن کریم به اختصار سخن رفته و آنگاه از آداب قرائت. چگونگی پیدایش قرائتهای مختلف، معرفی قاریان هفتگانه و معرفی برخی از کتابهای قرائت از مباحث دیگر کتاب است. آنگاه مباحث تجوید به تفصیل آمده است و در پایان فهرست گزیده منابع.

مرویات مالک بن انس. محمد بن رزق بن طرهونی، حکمت شیریاسی (بیروت، چاپ اول، مؤسسه الرسالة، ۴۰۸/۱۴۱۵)

مالک بن انس (۱۷۹ هـ) بنیادگذار فقه مالکی را تفسیری بوده که در گذرگاه زمان از میان رفته است. اکنون دو تن از فاضلان و محققان همت ورزیده اند و از منابع و متون کهن تفسیری و حدیثی، نقلها و آرای تفسیر وی را جمع و تدوین کرده و نشر داده اند. کتاب مقدمه ای کوتاه دارد که در آن از چگونگی تدوین کتاب سخن رفته است و آنگاه تفسیر وی براساس سوره ها و آیات تنظیم و

فقه

اینکه جامعه اسلامی در پیوند با ملت‌ها باید زندگی کند و در باب دوم از چگونگی همکاری و یاری‌گیری غیرمسلمانان و در باب سوم احکام کلی این موضوع.

موضوع کتاب جالب است و نویسنده در نگارش آن رنج کشیده است و مهمترین اشکال آن پرداختن به فقه شیعه است، و محدود بودن در چارچوب مذاهب چهارگانه. امید است فاضلان حوزه به این بحث به دیده‌ی عنایت بنگرند و آثاری فخیم در این گونه مباحث عرضه کنند.

النص والاجتهاد. عبدالحسین شرف‌الدین الموسوی. (چاپ اول: قم، انتشارات الأمام الحسین (ع)، ۱۴۱۵)، ۴۱۵ص، وزیری. کتاب «النص والاجتهاد» نوشته‌ای است با ارزش در راستای نشان دادن موارد اجتهادی خلفا و صحابه در برابر نصوص. مرحوم شرف‌الدین صد مورد از این قبیل اجتهادات را نشان داده است که در حوزه بحث کلامی، در مبحث امامت و رهبری کارآیی خوبی می‌تواند داشته باشد. این کتاب که بارها چاپ شده است، میان علما کتابی شناخته شده است. چاپ تصحیحی آن توسط مؤسسه مزبور با مقدمه مفصلی که توسط سید محمدصادق صدر در شرح زندگی مؤلف نگاشته شده، کتاب را خواندنی و پربهره ساخته است.

فلسفه و کلام

شرح باب الحادی عشر [علامه حلی]. فاضل مقداد، علی اصغر حلی. (تهران، اساطیر، ۱۳۷۳)، ۲۰۰ص. باب الحادی عشر اثر علامه حلی (متوفی ۷۲۶هـ ق)، در اصول عقاید شیعه نگاشته شده است. کتاب حاضر شامل متن کامل باب الحادی عشر و نیز شرح فاضل مقداد (متوفی ۸۲۶هـ ق) بر این اثر با عنوان النافع یوم الحشر فی شرح باب الحادی عشر می‌باشد. متن باب الحادی عشر و متن النافع که هر کدام در ۱۱۵ شماره تنظیم شده است در دو بخش نخست کتاب آمده است، و متن ترجمه فارسی آن دو نیز در دو بخش انتهایی کتاب عرضه شده است.

معجم العناوین الکلامیه والفلسفیه. گروه کلام و فلسفه بنیاد پژوهشها. (چاپ اول: مشهد، بنیاد پژوهشهای اسلامی آستان قدس رضوی، ۱۳۷۳)، ۱۷۱ص، وزیری. معجم نگاری کمکی است پراهمیت در وادی تحقیق و

حجاب از دیدگاه قرآن و سنت. فتحیه فتحی‌زاده. (چاپ اول: قم، مرکز انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی، ۱۳۷۳)، ۲۱۶ص، وزیری.

نویسنده در ضمن نه فصل پوشش را به لحاظ تاریخی، تفسیری و فقهی به بحث نهاده است.

در فصل اول از تاریخچه حجاب سخن رفته و در بخش دوم با عنوان «واژه‌شناسی» به تبیین و توضیح لغوی واژه‌هایی پرداخته است که در بحث نقش بنیادی دارند؛ مانند، زینت، جلباب، خمار، جیب و ...

در فصل دوم از زمینه‌های گسترش عفاف و حفظ پوشش سخن رفته و در فصل چهارم از فلسفه پوشش و در فصل پنجم و ششم از حدود پوشش و کیفیت پوشش. فصل هفتم با عنوان، حجاب و اهل بیت (ع)، از حجاب در نگاه و مکتب آن بزرگواران سخن رفته است.

فصل هشتم، پوشش زن را در اجتماع به بحث گذاشته و با دقت زوایای بحث را بررسی کرده است. فصل نهم عوامل بدحجابی و راههای پیشگیری از آن را بحث کرده است و در نهایت فهرستهای فنی آمده است. کتاب مستند است به منابع کهن و بحثها با توجه به واقعیتهای عینی زندگی به قلم آمده است.

الأستعانه بغير المسلمین فی الفقه الاسلامی. عبدالله بن ابراهیم بن علی الطریق. (چاپ اول: مؤسسة الرسالة، ۱۴۱۴)، ۵۳۹ص.

جامعه اسلامی و مسلمانان مجموعه‌ای بریده از گستره پیوندهای سیاسی و اجتماعی و ارتباطهای اقتصادی و فرهنگی بین المللی، نیستند و بی‌گمان برای ادامه حیات در ابعاد مختلف به پیوند و ارتباطهای گونه‌گونه نیازمندند. سؤال جدی این است که جامعه اسلامی تا چه اندازه‌ای می‌تواند با دگراندیشان پیوندها را بگستراند و روشتر از آن، در رسیدن به اهدافش از آنان یاری جوید؟ و این همه دارای چه شرایط و ضوابطی است. و آیا در این باب نظام اسلامی، و آحاد مسلمانان یک حکم دارند یا نه؟ اینها و جز اینها مسائلی است که در کتاب ارجمند یاد شده، براساس مذاهب چهارگانه عرضه و تحلیل شده است. در باب اول از ضرورت پیوند سخن رفته است و

پژوهشی که در ده‌های اخیر پای آن به حوزه علوم اسلامی باز شده است و با سرعتی قابل تحسین به پیش می‌رود. مباحث کلامی و فلسفی از این نعمت محروم بود که به همت بنیاد پژوهش‌های اسلامی آستان قدس رضوی، از آن برخوردار گشت. این معجم الفبایی است که نخست عنوان را توضیح می‌دهد و آنگاه کتبی را که مبحث مزبور مطرح شده براساس زمان نگارش نشان می‌دهد. عناوین مرتبط نشان داده شده است و نزدیک به دویست جلد کتاب که در طول ده‌قرن نگارش یافته است مورد مراجعه قرار گرفته است از این روی معجمی قابل استفاده در حوزه کلام و فلسفه ارائه شده است.

کندوکاوی درباره استخاره و تفأل. ابوالفضل طریقه‌دار. (چاپ اول: قم، مؤسسه انتشارات مدین، ۱۳۷۴)، ۲۴۲ص، رقعی.

اسلام که به گونه‌ای شگفت به اندیشه ورزی و پس از آن رایزنی تأکید ورزیده، و پیروانش را به گشودن گره‌های زندگی با کلک خرد فراخوانده، در مجموعه آموزه‌های آن «استخاره» چه جایگاهی دارد؟ کندوکاوی که جناب طریقه‌دار بدان پرداخته است پاسخی است به این سؤال با نمونه‌های عینی آن. در بخش اول پس از آن که به استخاره از نگاه مکتب توجیهی دقیق شده است؛ استخاره‌های شگفت‌انگیز گزارش شده است، آنگاه با گزارش نمونه‌هایی از استخاره‌های بی‌مورد دیدگاه‌های چهره‌های برجسته متفکران مسلمان را درباره استخاره آورده است.

انواع استخاره بحث بعدی است. و در بخش دوم به تفصیل از تفأل در نگاه متفکران و مفسران سخن رفته است.

التسامح بین الشرق والغرب، دراسات فی التعایش وقبول الاخر (نظریه تسامح در جوامع شرقی و غربی و شیوه زندگی مشترک و مورد قبول دیگران). جمعی از نویسندگان. (چاپ اول: بیروت، دارالساقی).

تسامح در رفتار سیاسی، اجتماعی و عقیدتی، یکی از موضوعاتی است که در نقاط مختلف دنیا، سرنوشت‌های گوناگونی دارد و از آن، با تعریف‌های مختلف یاد می‌شود. کتاب تسامح بین شرق و غرب، در پنج بحث جداگانه به این مطلب پرداخته است.

فصل اول آن را سمیر الخلیل، درباره تسامح در فرهنگ عربی نوشته که در آن، به گروه‌های مختلف عربی در دهه‌های اخیر، اعم از ناسیونالیست‌ها، اصولگرایان دینی، مخالفان باامپریالیسم، کمونیست‌ها و غیره اشاره دارد و نتیجه می‌گیرد که هیچ یک از اینان، به تسامح اعتقاد نداشته‌اند و از صحت قطعی نظریات خود - و نه دیگران - دفاع می‌کرده‌اند. درحقیقت، معنای واژه تسامح در زبان عربی، برعکس تسامح در زبان انگلیسی است و به معنای قدرت و صلابت رای از آن استفاده می‌شود. از این رو برای رهبرانی که نظریات قاطعی دارند، واژه سماحه را به کار می‌برند، مانند سماحه المفتی. در حالی که تسامح باید در عمل و رفتار عقیدتی، حضور پیدا کند.

فصل دوم کتاب را پیتر نیکلسون درباره ضرورت تسامح به صورت یک مکتب اخلاقی در انسانها، نوشته است. طبیعی است که این مکتب اخلاقی، پیش از همه باید در حکومتها باشد و اساساً جمع نهاد سلطه و تسامح، دشوارترین کارهاست.

تسامح دارای دو مرز است: یکی آنکه بتوانی تمام حرف‌ها و نظریات را بشنوی و دیگر آنکه به دیگران، حق بدهی نظرات و دیدگاه‌هایشان را بیان کنند. وقتی این حالت به صورت یک مکتب اخلاقی، در نهاد جامعه‌ای به وجود آید، آحاد جامعه می‌توانند مسؤول اخلاق و نگهداری حالت تسامح باشند.

در فصل سوم، توماس بالدوین، رابطه تسامح و آزادی و محدودیتهای طبیعی و قانونی آزادی و پیوند آن با تسامح را به بحث گذاشته است.

فصل چهارم را کارل پوپر نوشته است. وی در ابتدا، اشاره‌ای به ظهور نیروهای مستبد مانند موسولینی، لنین و استالین دارد و دیدگاه‌های آنان را درباره محدود ساختن آزادی و تسامح آورده است. وی سپس به بحث اقلیتهای فکری و سیاسی که مخالف هر نوع آزادی و تسامح هستند، اشاره دارد و معتقد است که نباید نسبت به آنان تسامح روا داشت.

پوپر در این فصل، سه اصل را برای تسامح برمی‌شمارد:

- ۱- اعتقاد به اینکه ممکن است من بر خطا باشم و ممکن است تو بر خطا باشی.
- ۲- مشکلات و خطاها را بر مبنای عقل حل کنیم تا به

عناوین: منابع تأمل فلسفی در اسلام، تشیع و حکمت نبوی، کلام اهل سنت فلسفه و علوم طبیعی، فیلسوفان یونانی مشرب، تصوف، سهروردی و حکمت اشراق در اندلس، عناوین زیر بخش دوم با عنوان کلی از مرگ ابن رشد تا عصر حاضر، چنین است اندیشه اهل سنت، فیلسوفان، متکلمان، مخالفان فلسفه، ابن تیمیه و شاگردان وی، الهیات صوفیانه و بالاخره اندیشه شیعی، سبزواری و مکتب مشهد.

الوجه والقناع - الحركة الاسلامیه والعنف والتطبیع (پنهان و آشکار حرکت‌های اسلامی و خشونت و عادی سازی روابط). نبیل عبدالفتاح. (چاپ اول: قاهره، دارشحات المصریه للنشر).

مؤلف کتاب که در دنیای عرب از اشتهار خاصی برخوردار است و ریاست بخش تحقیقات اجتماعی و حقوقی مرکز تحقیقات الاهرام مصر بر عهده اوست، اعتقاد دارد موج جریان‌ات اسلامی و نیروهای افراطی که در نقاط مختلف دنیا و کشورهای عربی حضور پیدا کرده‌اند، باعث گردیده تا بسیاری از متفکران و پژوهشگران، علاقه مند شوند درباره آنان اطلاعات دقیقی داشته باشند و از تقسیمات، عقاید و شیوه کار ایشان مطلع گردند، ولی به خاطر آنکه عمده اطلاعات مربوط به این گروه‌ها، از طریق رسانه‌هایی منتشر می‌شود که دشمنان این حرکت‌ها محسوب می‌گردند، از این رو این اطلاعات، قابل اعتماد و اطمینان نیستند.

در این کتاب، مشکلاتی از قبیل آینده حکومت‌های دینی، روابط با غرب، وضعیت حقوق بشر، روابط با اسرائیل و عادی سازی روابط با دشمنان، از نقطه نظر فرهنگی و اجتماعی، به نقد کشیده شده و دیدگاه عمومی اصولگرایان در مورد هریک از اینان، با توجه به نظرات مکتوب و مصاحبه‌های شخصی نویسنده، آورده شده است.

تعلیم و تربیت

تاریخ اندیشه‌های تربیتی ج ۱، مزدریک خایر، علی اصغر فیاض. (چاپ اول: تهران، سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی، ۱۳۷۴)، ۳۴۰ص، وزیری. در این کتاب در سه بخش اصول اندیشه‌های تربیتی از

تصحیح برخی از خطاهایمان بپردازیم. ۳- وقتی نسبت به مشکلاتمان بر مبنای عقل به تفاهم رسیدیم، می‌توانیم به حقیقت نزدیک شویم. در فصل پنجم آلفرد امبیر، درباره آنها که به تسامح اعتقاد ندارند بحث کرده است که آن را عمدتاً در ادیان پی گرفته و نظرات ادیان مختلف را درباره عدم پایبندی ادیان به تسامح، آورده است.

ترجمه و شرح برهان شفا. محسن خرویان. (چاپ اول: تهران، امیرکبیر، ۱۳۷۳)، ۳۴۸ص، وزیری.

در مباحث منطق و برهان کتاب شفاء بوعلی سینا جایگاه بس بلندی دارد و از دیرباز در حوزه‌های علمیه مورد توجه بود. در سال‌های اخیر حضرت استاد آقای مصباح یزدی کتاب را برای گروهی از طلاب تدریس کردند که حاصل آن توسط آقای غرویان در شکل کتابی ارائه شده است. این کتاب دارای دوازده فصل است که به مباحث مهم منطق پرداخته است. نگارنده ضمن نقل متن «شفا» ترجمه‌ای آزاد از آن ارائه داده و سپس به شرح و تفصیل مطلب پرداخته است.

تاریخ فلسفه اسلامی. هانری کربن ترجمه جواد طباطبایی. (چاپ اول: تهران، انتشارات کویر، ۱۳۷۳)، ۸۲۰ص، رقمی.

هانری کربن فیلسوف فرانسوی چهره‌ای است بلندآوازه و برای جامعه کتابخوان ایرانی شناخته شده. ترجمه کتاب «تاریخ فلسفه اسلامی» وی حدود سی سال پیش به خامه روانشاد اسدالله مبشری نشر یافت که به بحث از سیر فلسفه اسلامی از آغاز تا این رشد پرداخته بود. کربن در اندیشه بوده است که این سیر را از آن روزگاران تا روزگار معاصر برساند که گویا به این طرح تفصیلی توفیق نمی‌یابد و تنها روایت گزارش گونه‌ای از آن نشر می‌یابد. (پیشگفتار / الف) اکنون ترجمه هر دو بخش را یکجا آقای طباطبایی عرضه کرده‌اند. مترجم بر این باورند که در ترجمه مرحوم مبشری چندان اشتباه راه یافته بود که ترجمه‌ای نو را الزامی می‌ساخت. او کوشیده است شرح و تفسیر و تبیین کربن را از آرای فیلسوفان با توجه و مراجعه به متون فلسفی آنها ترجمه کند، تا در گزارش اندیشه در حد ممکن اصنالت و استواری دیدگاهها محفوظ بماند. بخش اول در هشت فصل است، با این

نظر فلسفی و مذهبی گزارش شده است. هدف‌های تربیت، اصول تربیت و مذهب هندی، آرمان‌های چینی اندیشه‌های تربیتی یونان، آرمان‌های مسیح، اصول تربیتی درست دینی، آرمان‌های تربیتی در رنسانس اهمیت دانش جدید، و تربیت طبیعی از جمله عناوین بحث شده در این کتاب است.

هشدارهای تربیتی. علی اکبر مظاهری. (چاپ اول: قم، مؤسسه انتشارات هجرت، ۱۳۷۴)، ۱۶۰ ص، رقعی.
مؤلف در این کتاب در ضمن بازشناسی مسأله تربیت و مراحل آن کوشیده است، مسائل مهم تربیتی را به بحث و فحص بگذارد.

چگونگی‌های نامگذاری و آثار روانی و تربیتی آن، افراط در نظافت و بهداشت، توقع از فرزندان و چگونگی آن، کشمکش‌های والدین در حضور فرزندان، مقایسه‌های بی‌جا میان فرزندان، تشویق و تنبیه و ... از جمله مباحث این کتاب است.

تاریخ

امام سجاده (ع) جمال‌نیاشگران. احمد ترابی. (مشهد، بنیاد پژوهش‌های آستان قدس رضوی، ۱۳۷۳)، ۳۲۵ ص، وزیری.

مواد و بحث‌های این کتاب را گروه تاریخ اسلام بنیاد پژوهش‌های آستان قدس رضوی، تحقیق کرده و آقای ترابی با نثری استوار و دلنشین مباحث را نگاه‌داشته است. کتاب در پنج فصل سامان یافته است. فصل اول نگاهی است گذرا به زندگانی امام (ع) و چگونگی روزگار آن حضرت. در فصل دوم از شخصیت معنوی و اجتماعی امام (ع) سخن رفته است. فصل سوم عهده‌دار تبیین زندگانی سیاسی حضرت زین العابدین است که با گزارش هیجان‌بار مواضع پرصلابت و شکوهمند امام بعد از عاشورا آغاز می‌شود و با تبیین چگونگی روشنگریها و بیداری آفرینیها در روزگار امامت ادامه می‌یابد. این فصل از فصول برجسته کتاب و بسی خواندنی است. در فصل چهارم از شخصیت علمی امام (ع) بحث کرده و در فصل پنجم از میراث آفتابگون امام (ع) درسهایی زندگیزاز و سپیدی آفرین برای مشتاقان عرضه کرده است.

النظرة السياسية لدى الامام زين العابدين (ع). محمود البغدادي. (تهران، المعاونة الثقافية للمجمع العالمي للأمل البيت (ع)، ۱۴۱۵)، ۴۵۴ ص، وزیری.

روزگار امامت امام چهارم (ع) از دشوارترین، سیاهترین و ستمبارترین روزگار تشیع است و مآلاً به لحاظ نوع برخورد با فضای فرهنگی و سیاسی روزگار و چگونگی ابلاغ رسالت بیداری مردم از سوی حضرت سجاده (ع) و بارانمایی آن بزرگوار یارانش از درس آموزترین و تبه‌آفرین‌ترین فصل‌های تاریخ تشیع؛ و این کتاب نگاهی است هوشمندانه به آنچه گفته شد.

مؤلف از شخصیت والای امام (ع) سخن گفته و چگونگی هدایت افکار و مردمان آن روزگار را در محیطی آکنده از ستم و شیوه‌هایی را که امام (ع) برای ابلاغ حق به کار می‌گرفت، بخوبی نمایانده است. چگونگی برخورد امام (ع) با حاکمان روزگار و نیز حرکت‌های سیاسی و انقلابی از جمله فصول مهم کتاب است.

امام باقر (ع) جلوه امامت در افق دانش. احمد ترابی. (چاپ اول: مشهد، بنیاد پژوهش‌های آستان قدس رضوی، ۱۳۷۳)، ۳۲۰ ص، وزیری.

این کتاب نیز مانند کتاب پیشین با تلاش بنیاد پژوهش‌های آستان قدس و تدوین آقای ترابی فراهم است و در فصول پنجگانه خود ابعاد زندگی امام پنجم (ع) را باز گفته است.

در فصل اول با نگاهی گذرا زندگانی امام (ع) از ولادت تا رحلت گزارش شده است و در فصل دوم زندگانی علمی امام بحث شده و ابعاد مختلف فرهنگی و روشنگری امام (ع) در این زمینه و رویارویی آن بزرگوار با تحریف و تبیین راستین معارف حق نموده است. فصل سوم عهده‌دار تفسیر و توضیح چگونگی زندگانی سیاسی امام (ع) و در فصل چهارم از حیات اجتماعی امام سخن رفته و ابعاد مختلف این بخش از زندگانی امام (ع) و حضور سازنده و بیدارگرش در جامعه و بردباری و شکیبایی اش در مقابل حوادث و نیز مردم‌گرایی آن امام، گزارش شده است. فصل پنجم گلگشتی در بوستان پر طراوت آموزه‌های حضرت باقر (ع) و چنین دسته‌گلهایی هدیه ارباب معرفت و مشتاقان حقیقت.

گروهی اسلام آورده اند و حتی پس از ترك عثمانیان، اسلام همچنان حضور داشته و گسترش پیدا کرده است. در بخشهای بعدی کتاب، تاریخ بالکان در دوران پیش از سلطه کمونیسم، عصر سوسیالیسم و سقوط آن، استقلال کشورهای اروپای شرقی و روابط ترکیه و یونان با مسلمانان بالکان، استقلال صربها و کرواتها و مشکلات و مصائب بوسنی و هرزگوین که تاکنون نیز ادامه دارد و نیز آلبانی در راه استقلال، ذکر شده است.

برخورد آرای مسلمانان و مسیحیان؛ تفاهات و سوء تفاهات. ویلیام مونتگمری وات. ترجمه محمدحسین آریا. (تهران، دفتر نشر فرهنگ اسلامی، ۱۳۷۳)، ۲۷۰ ص.

کتاب حاضر حاوی شرح برخورد آرای مذهبی مسلمانان و مسیحیان از زمان ظهور اسلام تا عصر حاضر است. مؤلف ابتدا زمینه انشعاب دیانت مسیح را توضیح داده و تأثیرات آن را در بینشها و برداشتهای مسلمانان شرح داده است، سپس به بررسی تقابل اندیشمندان مسلمان با فلسفه یونان پرداخته است و پس از آن از آثار حاکمیت مسلمانان در اندلس بر اتباع مسیحی و واکنش خصمانه مسیحیان اروپا و مخدوش کردن چهره اسلام در قرون وسطی به دست حکمای مسیحی سخن گفته است و نقش خاورشناسان و سیاست استعماری اروپاییان را در تقویت این وضع شرح داده است. مؤلف در بخشهای پایانی کتاب دیدگاههای خود را درباره ایجاد بویژه تفاهم میان پیروان ادیان الهی، خاصه میان مسلمانان و مسیحیان، شرح داده است.

کوروش و ذوالقرنین. سید موسی میر مدرس. (چاپ اول: قم، مرکز نشر علوم دانشگاهی و معارف اسلامی فاضل، ۱۳۷۳)، ۱۹۱ ص، وزیری.

کوروش و ذوالقرنین دو نام پرآوازه در تاریخ و متون دینی است. این دو نام یک شخصیت تاریخی است و یا دو شخصیت؟ کتاب فوق تحقیقی است در همین راستا با بهره گیری از متون تاریخی، کتب مقدس مسلمانان و یهودیان آرای مفسران بزرگ و متون روایی که ضمن چهار گفتار به کوروش در تاریخ، کوروش و یهودیان، پیکارهای کوروش و کوروش و ذوالقرنین تنظیم یافته است. مؤلف محترم در پایان کتابش ضمن رد نظریه شخصیتهایی چون علامه طباطبایی و ابوالکلام آزاد بر این باور است که

زندگی حضرت ابوالفضل (ع). احمد صادقی اردستانی. (چاپ اول: قم، نشر مطهر، ۱۳۷۴)، ۱۹۲ ص، رقمی.

در این کتاب ضمن ده فصل، از زندگانی، فضایل، مناقب، شهامتها، ارجمندیها و کرامات، قهرمان بزرگ ایثار، راوی فضیلت و شرف انسانیت حضرت ابوالفضل العباس سخن رفته است. عناوین برخی از فصول چنین است: ولادت، قهرمانیهای قبل از کربلا، سقای تشنگان، امتحان بزرگ، جنگ و شهادت و ...

مؤلف محترم کتاب را براساس نگاشته ای از نویسنده نیک نگار و قصه پرداز توانمند عرب استاد «محمد کامل حسن محامی» بازنویسی کرده و مطالب آن را در موارد لازم مستند کرده است.

گوهر خاندان امامت یا زندگانی سیده نفیسه. عزیزالله عطاردی. (تهران، انتشارات عطارد، ۱۳۷۳)، ۱۰۵ ص.

سیده نفیسه، دختر حسن بن زید بن حسن بن علی بن ابی طالب (ع)، و همسر اسحاق مؤتمن (فرزند حضرت امام جعفر صادق (ع) است که آرامگاه وی یکی از زیارتگاههای شهر قاهره است. این کتاب در حالات و خصوصیات زندگی سیده نفیسه نگاشته شده و بخشی از آن نیز به معرفی خصوصیات آرامگاه وی اختصاص دارد.

الاسلام والمسلمون فی بلاد البلقان (اسلام و مسلمانان در بالکان). محمد خلیفه. (چاپ اول: بیروت، مرکز دراسات عالم اسلامی).

نویسنده کتاب معتقد است مسلمانان به خاطر عدم ارتباط و نیز آشنا نبودن به زبانهای منطقه بالکان، تاکنون نتوانسته اند اطلاعات زیادی از همکیشان خود به دست آورند و تنها منابع آنان، کتب غربیها بوده است.

در بخش نخست این کتاب، تاریخچه ورود اسلام به بالکان، به تفصیل آورده شده است. بنابر اعتقاد نویسنده، این منطقه از قدیمی ترین نقاطی است که اسلام در عهد خلفای راشدین، بدانجا راه یافته و در دوران بعدی - بویژه در عصر امپراتوری عثمانی - گسترش یافته است.

مؤلف همچنین می گوید به رغم آنکه عثمانیها در طول فتوحاتشان، اصراری به مسلمان نمودن مناطق فتح شده نداشته اند، اما به خاطر تبلیغات مناسبی که ترکان از اسلام ترسیم می کردند و نیز سعه صدر و اخلاق حسنه ای که در بین مسلمانان وجود داشت، مردم بالکان به صورت

ذوالقرنین بیشتر بر اسکندر مقدونی مطابقت دارد تا کوروش کبیر، وی نظر آن دو را به علت مبتنی بودن بر تورات محرف، رد می‌کند. یادآوری این نکته بی‌فایده نیست که گرچه تورات تحریف شده است، اما تحریف شدن آن نمی‌تواند اعتبار آن را به عنوان کتاب تاریخی از بین ببرد و توجه علامه و ابوالکلام آزاد به تورات از همین زاویه است و نقد مؤلف بر آن دو بزرگوار چندان صحیح نمی‌نماید.

تاریخنگاری ایران. با مقدمه ایرج افشار-پرویز اذکائی. (تهران، مجموعه انتشارات ادبی و تاریخی موقوفات دکتر محمود افشار یزدی-ش ۵۲-۱۳۷۳)، ج ۱، ۴۶۰ ص.

مؤلف کوشیده است تاریخ نگارانی را که از خطه همدان برخاسته‌اند و یا به این شهر آمد و شد داشته‌اند، در چهار بخش معرفی کند. بخشهای مفصلی از کتاب به بررسی احوال و آثار رشیدالدین فضل‌الله همدانی و حافظ ابرو و نیز اخبار البلدان ابن فقیه همدانی اختصاص دارد.

تاریخ ترکمنستان. اراز محمد سارلی. (تهران، دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی، ۱۳۷۳)، دوازدهم+۴۰۳ ص.

کتاب حاضر به بررسی تاریخ ترکمنستان از ۱۸۵۰ تا ۱۸۸۱ (زمان جدا شدن رسمی مناطق ترکمن نشین از ایران و به هم خوردن مناسبات سیاسی-اقتصادی و ترکیبات عشیره‌ای ترکمنها) اختصاص دارد. تاریخ نفوذ روسیه در آسیای مرکزی و ترکمنستان تا سال ۱۸۵۰، مداخلات روسها و اقدامات امیرکبیر در دریای خزر (از ۱۸۵۰ تا ۱۸۶۰)؛ جنگ مرو و تأثیر کنفدراسیون ایلی ترکمنها و تمهیدات روسها جهت نفوذ به کشورهای آسیای مرکزی (از ۱۸۶۰ تا ۱۸۷۰)؛ پیشروی روسها در آسیای مرکزی و تصرف تاشکند توسط چرنایف و اشغال خیوه توسط کافمان (۱۸۷۰ تا ۱۸۷۵) و بالاخره قرارداد ۱۸۸۱ به دنبال درهم شکسته شدن مقاومت ترکمنها، از مباحث عمده کتاب حاضر است.

دستور شهریاران (سالهای ۱۱۰۵ تا ۱۱۱۰ هـ.ق؛ پادشاهی شاه سلطان حسین صفوی). محمد ابراهیم بن زین‌العابدین نصیری. به کوشش نادر نصیری مقدم. (تهران، مجموعه انتشارات ادبی و تاریخی؛ موقوفات دکتر محمود افشار یزدی-ش ۵۴-۱۳۷۳)، شصت و پنج+۳۸۰ ص.

کتاب حاضر یکی از مآخذ مهم و نادر درباره شاه

سلطان حسین صفوی است. مؤلف این کتاب مجلس نویس دربار شاه سلطان حسین بوده و مسؤولیت نوشتن صورت جلسات مجلس مشورت سلطنتی به عهده او بوده است. او به اعتبار شغلش توانسته اطلاعات بسیاری از اوضاع زمان خود گرد آورد و در تدوین کتاب حاضر به کار ببرد. مؤلف وقایعی را که در سالهای نخستین پادشاهی شاه سلطان حسین صفوی، از ۱۱۰۵ تا ۱۱۱۰ هـ.ق، اتفاق افتاده، به صورت سالشمار در کتاب خود ذکر کرده است. گفتنی است که یگانه نسخه این کتاب در کتابخانه موزه بریتانیا نگهداری می‌شود. کتاب از روی میکروفیلم همان نسخه که در مخزن میکروفیلمهای کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد دانشگاه تهران نگهداری می‌شود، تهیه شده است. در مقدمه به اجمال به اهم کوششهایی که در زمینه صفوی‌شناسی در ایران و جهان صورت گرفته اشاره شده است.

روزنامه سفر خوارزم. محمدعلی خان. به کوشش محمدحسن کاووسی عراقی (و) محمد نصیری مقدم. (تهران، دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی، ۱۳۷۳)، سی و پنج+۱۱۰ ص.

در سال ۱۲۵۷ هـ.ق پس از حمله ازبکان به خراسان، محمد ولی خان که برادرزاده الهیارخان آصف‌الدوله حاکم خراسان بود، در کنار تعداد کثیری از زوار امام رضا(ع) اسیر می‌شوند. دربار قاجار فردی را به نام محمدعلی خان غفور نزد الله‌قلی خان ازبک اعزام می‌کند تا از خان خیوه آزادی اسرا، و به ویژه محمدولی خان را درخواست نماید. محمدعلی خان غفور تقریباً یکسال در دربار خان خیوه اقامت داشت و کتاب حاضر شرح خاطرات وی از این مأموریت است. او شرح سفر خود را با خروج از تهران آغاز کرده و کلیه منازل از نظر شناسایی و نواحی مسیر تهران-خیوه در آن روزگار و بررسی جغرافیایی منطقه بسیار جالب و خواندنی است. نسخه خطی این کتاب در مجموعه سفرنامه‌های بایگانی اسناد وزارت امور خارجه مضبوط است.

سفرنامه شاردن، شوالیه شارون، ترجمه اقبال یغمایی. (تهران، انتشارات توس، ۱۳۷۲ [نشر ۱۳۷۴]).

۴۶۴ ص، وزیری.

در میان سفرنامه‌های گونه‌گون، سفرنامه شاردن از

تاریخ اندیشه‌های سیاسی در ایران و اسلام، عسکر حقوقی، (چاپ اول: تهران، انتشارات هیرمند، ۱۳۷۴)، ۲۶۲ ص، وزیری.

این کتاب در دو بخش تدوین شده است. در بخش اول با تعریف اسلام به اختصار از دوره بعثت پیامبر سخن رفته است و آنگاه از مبانی اسلام بحث شده است.

در فصل سوم از سیاست اجتماعی اسلام بحث شده است و در فصل چهارم از علل سیاسی و اجتماعی گسترش سریع اسلام. در فصل پنجم و با عنوان «مدافعان واقعی اصول اسلامی» به اختصار از زندگانی معصومان (ع) بحث شده است. این بخش با فصل ششم که ویژه شیوه حکومت پیامبر است، پایان می‌یابد.

بخش دوم گزارش چگونگی حکومت‌های اسلامی است تا پایان خلافت عباسی که در ضمن آن از خوارج، مرجئه، خلفای اموی، نهضت شعوبیه و... سخن رفته است.

نصه الاتباط (تاریخ قبطیان). فرج زخور. (چاپ اول: طرابلس، دارجروس برس).

اقباط، نام مسیحیان ارتدوکس مصر است که تاکنون همواره به عنوان گروه اقلیت در مصر، مواضع تند ضد صهیونیستی داشته‌اند و نسبت به سایر اقلیت‌های مسیحی کشورهای عربی (مثل مارونیت لبنان)، کمتر مورد سوءاستفاده بیگانگان - خصوصاً آمریکا و اسرائیل - قرار گرفته‌اند.

این کتاب در نه فصل و نیز مقدمه و مؤخره، تاریخچه قبطیان مصر، چگونگی انتشار آنان در این کشور و نیز مناطق حضور و سکونت ایشان در نقاط مختلف مصر را آورده است.

قبطیان که قدیمی‌ترین نژاد ساکن در مصر - پیش از ورود اسلام به این خطه - هستند، پس از فتح مصر توسط عمرو عاص و اسلام آوردن بیشتر مصریان، توانسته‌اند زندگی مسالمت‌آمیزی - به استثنای برخی سال‌های سخت - با مسلمانان داشته باشند.

بنابر نقل آمارهای کتاب، جمعیت قبطیان در مصر حدود چهار میلیون و هشتصد هزار نفر، یعنی ۱۰٪ جمعیت فعلی مصر برآورد شده است که دارای ۱۴۱۳ کلیسه و ۳۷ دیر هستند.

آوازه‌ی بلند برخوردار است. این سفرنامه سرشار است از نکات تاریخی، اجتماعی و فرهنگی از شرق و بویژه ایران. نویسنده آن از مقربان دربار شاه عباس بود و سمت تاجرباشی وی را بعهدہ داشت. این سفرنامه که پیشتر ترجمه و چاپ شده بود اکنون نایاب است. اینک ترجمه زیبا و بسیار خواندنی و استوار جلد اول از آن را در پیش رو داریم. امیدواریم مجلدهات دیگر نیز بزودی عرضه شود و در مقالاتی بلند چگونگی مجموعه آن و نیز فرازها و فرودها، کفایتها و کمبودها و کژیها و راستیهای آن نموده شود.

فرهنگ ایران پیش از اسلام و آثار آن در تمدن اسلامی و ادبیات عرب. محمد محمدی. (تهران، انتشارات توس، ۱۳۷۴)، ۳۸۰ ص، وزیری.

در هنگامه‌ای شگفت از تاریخ ایران که خورشید روزافروز اسلام بر زوایای سرزمین نیکجوی و نیکخواه ایران تابید، فرزندان این مرزوبوم با آغوش باز آن را پذیرفتند و در قوام و گسترش فرهنگ آن بسی کوشیدند. مسلمانان نیز در آنچه فرهنگ ایرانی نامیده می‌شد، بدیده عنایت نگرستند و از سرستیز دست رد بدان نزدند، از این تعاطی و تبادل، آثار ارجمندی برجای ماند که این کتاب به گونه‌ای تحقیقی و استوار گوشه‌هایی از آن را نمایانده است. کتاب در یازده گفتار سامان یافته است: در مجموعه این گفتارها درباره تأثیر تشکیلات اداری ساسانیان در دولت خلفا، نهضت علمی عصر عباسی و ترجمه آثار ایرانی، قصه‌ها و افسانه‌های ایرانی در ادبیات عربی، اندیشه‌های فلسفی و علمی در ایران، جندی شناور، مرکز پزشکی ایران پیش از اسلام و در قرنهای نخستین اسلامی، حکمت عملی و اخلاقی در ایران و اسلام، کتابهایی که در موضوع ادب به زبان عربی تألیف شده، و بالاخره آیین نگارش فارسی و نثر فنی عربی، به تفصیل بحث شده است. مطالب کتاب مستند و دقیق است و نشانگر چگونگی تعاطی فرهنگها و تأثیر و تأثر جریانها فرهنگی در یکدیگر. گو اینکه برخی از مطالب آن خالی از مسامحه نیست، از جمله عدم نگارش حدیث و دلایل آن (ص ۱۳۲) و مسائل مرتبط با معارف و تدوین علم (ص ۱۳۸) که مطالب ابهام دارد و ظاهری ناخوشایند (ص ۲۰۲) و ...

هفت فصل و یک مقدمه است شامل این مباحث:

- تأثیر تهاجم فرانسه در سالهای ۱۸۰۱-۱۷۹۸ بر جهانگردی مصر.
- وضعیت جهانگردی در دوران محمدعلی.
- اولین قوانین جهانگردی در زمان عباس پاشای اول و محمد سعید پاشا.
- جهانگردی در مصر در عصر خدیو اسماعیل (۱۸۷۹-۱۸۶۳).
- جهانگردی در صحرای سینا.
- خدمات جهانگردی در قرن نوزدهم.
- موقعیت سفارتخانه های خارجی در جهانگردی قرن نوزدهم.
- اثرات اجتماعی ناشی از جهانگردی در مصر.
- در پایان کتاب، مجموعه تصاویر مستندی وجود دارد که روابط جهانگردان، تغذیه آنها و نیز شیوه رعایت مسایل بهداشتی از سوی آنان را به تصویر کشانده است.

ادبیات

نمایشنامه نویسی در ایران (از آغاز تا ۱۳۲۰ ه.ش). یعقوب آژند. (تهران، نشر نی، ۱۳۷۳)، ۲۷۰ص.

مؤلف در این کتاب به بررسی هنر تئاتر و فن نمایشنامه نویسی در ایران تا سال ۱۳۲۰ شمسی پرداخته است. ریشه های هنر نمایش و انواع نمایشهای سنتی در ایران، راههای آشنایی ایرانیان با انواع نمایشهای غربی، بحث درباره نمایشنامه ها و نمایشنامه نویسان ایرانی دوره انقلاب مشروطه، آشنایی نسبی نمایشنامه نویسان با ادبیات نمایشی غرب و بالاخره چگونگی تأسیس و فعالیت گروههای تئاتری از جمله مباحث کتاب حاضر است. مؤلف در بخش کتابشناسی کتاب بسیاری از منابع و متون ادبیات نمایشی در ایران را فهرست کرده است؛ این فهرست از نظر آشنایی با مآخذ و مراجع مربوط به نمایشنامه نویسی در ایران ارزشمند است.

صرف و نحو عربی. عباس ماهیار. (چاپ اول: تهران، سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها (سمت)، ۱۳۷۳)، ۱۹۵ص، وزیری.

این کتاب دربرگیرنده مفاهیم صرف و نحو است برای دانشجویان رشته ادبیات فارسی. مؤلف کتاب را در

تاریخ هنر معماری ایران در دوره اسلامی. محمد یوسف کیانی. (چاپ اول: تهران، سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها، ۱۳۷۴)، ۲۲۶ص، وزیری.

این کتاب در ضمن پنج فصل چگونگی سیر و تطور هنر معماری را در ایران دوره اسلامی گزارش کرده است. در فصل اول از اطلاعات عمومی درباره معماری و ویژگیهای آن سخن رفته است و در فصل دوم و سوم و چهارم تحولات معماری در دوره های سه گانه از آغاز تا سلجوقیان، از سلجوقیان تا تیموریان از صفویان تا عصر حاضر بحث و بررسی شده است؛ با ارائه نمونه هایی از هنر معماری در دوره های یادشده.

فصل پنجم روند شکل مجموعه بناهای مذهبی و غیر مذهبی را گزارش کرده است؛ مانند مشاهد مشرفه و نیز جایبهایی چون مجموعه گنجعلیخان و ...

تاریخ جنگ دوم جهانی. سرهنگ فریدون ظفر اردلانی. (چاپ اول: تهران، انتشارات کویر، ۱۳۷۳)، ۵۷۹+۵۵۵ص، وزیری.

در این کتاب که ترجمه و تنظیمی از مجموعه ای سه جلدی و در دو جلد نشر یافته است، جریان جنگ جهانی دوم به تفصیل گزارش شده است. کتاب در بخشهای مختلف چگونگی روند جنگ و آثار آن را به گونه ای دقیق با تصاویری گویا عرضه کرده است.

جهانگردی در مصر. دکتر سید احمد توفیق دیاب. (چاپ اول: قاهره، مرکز وثائق و تاریخ مصر المعاصر).

تاریخ قدیمی کشور مصر در جهان عرب، وجود تمدنی بسیار کهن و آثار باستانی و معابد باشکوه و کم نظیر که هریک گویای عظمتی هستند که مصر در گذشته های دور داشته است، و همچنین تفریحگاههای بسیار (که اغلب به طور طبیعی در آنجا وجود دارند) و آب و هوای مناسب، این توان را به مصر داده است که این کشور را به قطب جهانگردی شمال قاره آفریقا تبدیل کند. ولی شرایط سیاسی، وجود گروههای اسلامی و نیز حضور وسیع اسرائیلیها در آن کشور، موجب رکود صنعت توریسم و رفت و آمد سیاحان به این منطقه باستانی جهان شده است که برای مقابله با این رکود، اخیراً سلسله کتابهایی به چاپ رسیده و منتشر می شوند تا این خلا را پر سازند.

کتاب جهانگردی در مصر در قرن نوزدهم، دارای

صد سال شعر خراسان. علی اکبر گلشن آزادی. به کوشش احمد کمالپور. (مشهد، آستان قدس، مرکز آفرینشهای هنری، ۱۳۷۳)، ۶۷۰ص، وزیری.

این کتاب تذکره‌ای است از شاعران خراسانی که مؤلف آن را در سه مجلد سامان داده است. از آغاز شعر فارسی تا سال ۱۳۳۵. که آثار و تأثر شاعران متقدم را مؤلف براساس تذکره‌های پیشین تنظیم کرده بودند و آن آثار غالباً در اختیار است؛ بانیان این تذکره از نشر دو جلد اول تن زده، به نشر جلد سوم آن که محدود به صد سال اخیر است همت گمارده‌اند. مؤلف تا سال ۱۳۳۵ کتاب را پیش برده، بانیان شعر شاعران پس از آن تاریخ را نیز افزوده‌اند. بسیاری از کسانی که یاد و نامشان در این مجموعه آمده است در تذکره‌های پیشین یاد نشده‌اند؛ از این رو این مجموعه اثری است سودمند و کارآمد در شناخت شاعران خراسانی قرن اخیر.

الشعراء الجاهليون الاوائل (نخستین شاعران دوران جاهلیت). عادل الفریجات. (چاپ اول: بیروت، دارالمشرق).

یکی از برجسته‌ترین بخشهای شعر عرب، اشعار عصر جاهلیت است که بنا به نوشته مؤلف این کتاب، بیش از یک قرن دوران ظهور و رشد آن ادامه داشته است.

در این کتاب، تاریخ چهل شاعر دوران جاهلیت و اثرات شعر آنان تا قرن سوم هجری بررسی شده است. سرآغاز کتاب، بررسی ریشه‌های شعر جاهلیت است که از خزیمه بن نهر القضاعی آغاز شده و به محمد بن حمران الجعفی پایان یافته است.

بنابر اعتقاد نویسنده، شعر عربی به صورت قطعات بوده و قصیده از قرن پنجم میلادی با اشعار ابی قلابه الهزلی به وجود آمده است.

در بخش دوم کتاب، تاریخ هجده شاعر جاهلیت را با نام، نسب، زمان و اشعارشان در قرنهای سوم تا پنجم میلادی ذکر کرده که سه تن از ایشان به نامهای جذیمه الابرش، عمرو بن عدی و عمر بن عبدالجین التوفی را برجسته تر از دیگران می‌داند.

در بخش انتهایی کتاب، تاریخچه ۲۴ شاعر جاهلیت که در بین قرن‌های پنجم و ششم میلادی می‌زیسته‌اند، آمده که از اظبط بن قریع السعدی آغاز شده و به محمد بن حمران الجعفی پایان می‌یابد.

سه فصل سامان داده است در فصل اول مفاهیم کلی بحث را تبیین کرده است و در فصل دوم مباحث مرتبط با صرف را آورده است. فصل سوم عهده دار بحث از نحو است.

مؤلف کوشیده است با عرضه تمرینهای فراوانی از آیات، روایات و اشعار شاعران نامدار عرب در پایان بحثها، دانشجویان را گام به گام به سوی ورزیدگی و مهارت هدایت کند.

زالال بقاء. علی باقرزاده. (چاپ اول: مشهد، انتشارات پاژ، ۱۳۷۳)، ۳۶۵ص، وزیری.

این کتاب مجموعه‌ای است از سروده‌های ادیب و شاعر برجسته خراسانی آقای علی باقرزاده (بقا) شامل قصاید، قطعات، غزلیات، مثنویات و اخوانیات. ... آقای یاحقی در ضمن مقدمه کوتاه و دقیق، وسعت تجربیات و تنوع موضوعات را از ویژگی شعر آقای باقرزاده دانسته و چگونگی آن را باز گفته است.

دیوان کامل. سید کامل کاملی. (چاپ اول: بندرعباس، فرهنگستان جنوب، ۱۳۷۳)، ۴۴۵ص، وزیری.

مجموعه اشعار یکی از ناموران خطه جنوب است. شاعر در کسوت نظامی و از شافعی مذهبیان آن دیار است. دانشمند ارجمند جناب آقای احمد اقتداری در ضمن مقدمه‌ای این مجموعه را «در ردیف دیوانهای خوب شعر فارسی دانسته که از حیث تغزل و مضامین و لطایف فکری و استواری اندیشه ایرانی قابل تحسین است.» نکته جالب این دیوان دلدادگی شاعر به آل علی (ع) است. اشعار زیبای او در مناقب علوی (ص ۲۵) بزرگداشت حماسه عاشورا (ص ۲۷ و ۳۰) تقبیح و زشت شماری جنایت امویان و رسواسازی یزید و یزیدیان (ص ۳۱) اخلاص به آستانه سبط اکبر امام حسن مجتبی (ع) (ص ۳۳) و ... بسیار خواندنی است.

در مقدمه‌های سه گانه کتاب (مقدمه اقتداری، گردآورنده دیوان و ناشر) از چگونگی شعر، زندگی و شخصیت شاعر سخن رفته است. باید به ناشر اندیشور کتاب برای احیای این اثر ادبی در آن دیار همت ورزیده که آگاهان دانند رنجهای فرهنگی دورافتادگان از مرکز را- دست مریزاد گفت.

جرثقه نجات. حسین تمّایی. (چاپ اول: تهران، حافظ نوین، ۱۳۷۳)، ۷۲ص، رقمی.

مؤلف در این کتاب در ضمن داستان‌هایی کوتاه و خواندنی کوشیده است خواننده را به شهامت و استوار در زندگی فیراخواند و چگونگی درافتادن با دشواریها و بهره‌وری از موقعیتها برای رهیدن از سختیها و رسیدن به پیروزیها را بنمایاند. مؤلف بزرگوار این مجموعه - که روانش شاد باد - از فرهنگیان دلسوخته و سختکوش بود که آثار دیگر نیز از خود بر جای نهاده است: پسرک حسود، اشک یتیم، فرجام انسانها، نه شرقی و نه غربی، لحظه‌ها... از جمله آثار اوست.

مجموعه‌ها

آیت حسن. جمعی از نویسندگان. (چاپ اول: تهران، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، ۱۳۷۴)، ۳۶۷ص، وزیری.

استاد حسن حسن‌زاده آملی، چهره‌ای آشناست، صاحبان اندیشه و فکر بر جامعیت وی آگاهی دارند و وی را نمونه‌ای از شخصیت‌های جامع‌الاطراف می‌دانند که حوزه‌های غنی گذشته به جامعه انسانی ارائه داده است. پیش از آنکه طلایه‌داران سیستم فکری غرب با به راه انداختن شیوه جدید آموزش عالی، حوزه اندیشه انسانی را به بخش دینی - اخروی و دنیایی - علمی تقسیم کنند، حوزه‌های علمی میداندار هر دو وادی بودند و در هر دو وادی با ملاحظه شرایط روز، خوب درخشیدند. نسل امروز از آن گذشته درخشان چندان اطلاع ندارد طرح و بحث در حول و حوش شخصیت‌هایی که یادگار آن جامعیت هستند، کمک شایانی به بازآفرینی شخصیت ملی به فراموش سپرده، شده می‌کند. دانشگاه تهران در اردیبهشت ماه سال ۱۳۷۴ با برپایی مجلس بزرگداشتی از استاد بر آن شد که بر این مهم اقدام کند و نتیجه آن کتاب «آیت حسن» شد که گرچه در خود شخصیت آن بزرگوار نیست، ولی به روزگار حاکمیت فرهنگ فراموشی قدمی است بایسته.

مجموعه دربرگیرنده چهارده مقاله فلسفی، عرفانی و قرآنی و یک زندگینامه است به قلم خود استاد. ای کاش مجموعه از آرای دیگران در مورد استاد خالی نمی‌بود و خاطرات دیگران از وی نیز زینت بخش مجموعه می‌گشت، آثار علمی وی مورد نقد قرار می‌گرفت و فرازهای اندیشه

وی تقریر می‌یافت. نقصهای مجموعه در حدی است که برگزارکنندگان را به تلاشی دوباره فرامی‌خواند.

نامه کریمان. جمعی از نویسندگان. (چاپ اول: تهران، دانشگاه شهید بهشتی، ۱۳۷۳)، ۲۲۰ص، وزیری.

این کتاب یادمان پژوهنده دقیق‌النظر، شادروان دکتر حسین کریمان است.

چهارده مقاله از این مجموعه به سیرت استاد و شخصیت علمی آن بزرگوار پرداخته است و در نه مقاله دیگر بحث‌های مختلف کلامی، ادبی، اجتماعی و تاریخی بحث شده است. مقالات کتاب خواندنی و دلپذیر است. روان‌استاد کریمان شادمان باد.

چهارمین سمینار خلیج فارس (دورنمای صلح و ثبات در خلیج فارس و دریای عمان). مجموعه مقالات. (تهران، مرکز مطالعات خلیج فارس - دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی)، ۱۳۷۳، هشت + ۵۴۸ص.

چهارمین سمینار خلیج فارس با عنوان «دورنمای صلح و ثبات در خلیج فارس و دریای عمان»، از پنج تا هفت تیرماه ۱۳۷۲ (۲۶ تا ۲۸ ژوئن ۱۹۹۳) در دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی، با حضور کارشناسان ایرانی و پانزده کشور خارجی برگزار شد. مجموعه حاضر شامل مقالات ارائه شده به این سمینار است (مقالاتی که اصل آنها عربی یا انگلیسی بوده در این مجموعه به فارسی ترجمه شده است). عنوان برخی از مقالات مجموعه را می‌آوریم: امنیت منطقه‌ای و ثبات داخلی در خلیج فارس؛ نگرش‌هایی بر ترتیبات امنیتی خلیج فارس؛ اختلافات، توافقات و امنیت؛ خلیج فارس و دیدگاه‌های امنیتی؛ دیدگاه‌های ایالات متحده در مورد امنیت خلیج فارس؛ ناپایداری مرزها در خلیج فارس؛ توسعه‌های پس از جنگ خلیج فارس در خاورمیانه؛ امنیت ملی مصر و ایران و خلیج فارس؛ نفت و اهمیت همکاری کشورهای خلیج فارس؛ نفت و امنیت در خلیج فارس؛ چشم‌انداز صلح و ثبات در خلیج فارس و مسأله مرز ایران - عراق و ...

